

Бранна Радовановић Ерић

ДАБИНА ВОДЕНИЦА

У старо време била једна редовничка воденица на реци Бељаници у којој нико од редовника и помељара није смео да заноћи. Она млела само дању, а чим сунце почне да залази, помељари су бежали кућама у село.

То беше велика штета и редовници разгласе да ће дати пола воденице оном воденичару који се у њој одржи годину дана. Понуда је била примамљива, па су се многи прихватили воденичарске службе. Али како би који заноћио, сутрадан су га налазили мртвог у виру испод воденице.

Једног дана тако дође и некакав Даба из Босне и понуди се да буде воденичар. Био је то алчак човек: храмао је на десну ногу, био сакат у леву руку, и имао разроке очи.

Одвраћали га сељаци говорећи да су многи и бољи и јачи од њега ту главу изгубили, али Даба навалио, као дим у очи, да га приме, па да га приме.

— Не бојте се ви за мене! — говорио је редовницима. Мене је крај воденице родила вила, а отац ми је био Ђаво, па на мене сад неће ни виле ни Ђаволи. Ако вам се ја не одржим као воденичар, нико вам се одржати неће.

И редовници га најзад примише, па шта му буде не а му буде.

* *

Увече Даба засуо жито у кошеве, подесио камење, па легао да спава. У неко доба ноћи затресе се воденица и врата се сама отворише, а у воденицу уђоше Ђаволи. Једни поседаше на камење да се врте, други на греде, а два стара Ђавола приђоше Даби да га удаве и баце у вир.

— Шавру, давру! — викну им Даба, што на Ђаволском језику значи „Здраво рођаци!“

Ђаволи се тргоше и изненадише откуд човек зна њихов, Ђаволски језик, а Даба настави:

— Даба раба, муши нуши! — што значи да је и он баво, а ако му не верују, нека га помиришу, па ће се уверити.

Баволи га помирисаше, па кад осетише да и у њему тече баволска крв, изљубише се с њим и отидоше.

Тако Даба остане воденичар, а после годину дана и власник пола воденице која се по њему прозове **ДАБИНА ВОДЕНИЦА**.

**ПОБЕГА
ПОТОВА**

ДАБИН БРОД

Побегао Даба из Босне од турских зулума, па иде путем и од све муке пева, а неко иде за њим и отпева му. У неко доба Даби прекипи, па ће рећи:

— А ко си ти што ми се ругаш?!

Неки тајанствени глас му одговори:

— Не ругам ти се ја, јер ја сам твоја срећа, већ идем за тобом и водим те на Колубару да тамо будеш царев бродар.

Из даљег разговора са својом срећом, дозна Даба да је цар из Стамбола преко телала разгласио да тражи бродара за брод на Колубари, јер су богати и побожни Турци кренули на хабу, а на Колубари нема ко да их превози. Царска је да онај који се прихвати овог посла начини две кутије, једну велику, у коју ће хаџије стављати оно што је за цара, и једну малу, у коју могу, ако хоће, да ставе понешто и за бродара. Још је телал разгласио да је бродар дужан да сагради и један заклон поред реке, на обали, у коме би се побожни путници, пре него што се навезу на воду, могли помолити богу и клањати.

Пристао Даба на све, саградио брод и почео да бродари.

Кад наиђе какав Турчин, Даба га лепо прихвати, па му поднесе обе кутије и каже која је царева, а која његова. Турчин одреши кесу и богато се одужи цару, а у Дабину неће ни да погледа, јер, вели, Даба је раја, а раја је још од Косова дужна да ради за Турке. Даби, разуме се, то не би право, али се правио мањи од маковог зрна. Уводио је Турчина у богомољу, а кад се овај занесе у молитву и почео да клања, он га потегне за турску, па у Колубару, у вир.

Ишло то тако дуго, а цар чекао пазар са брода на Колубари, чекао, чекао, па му се најзад и смучило. У том почеше да пристижу и жалбе да многи Турци одлазе на хабу, а да се натраг не враћају. Посумња цар у бродара на Колубари, па пошаље једног доглавника да извиди у чему је ствар и да му Дабу, на сваки начин, живог доведе.

Кад овај дође на Колубару, Даба га лепо дочека. Када му се стане жалити на Турке: како то нису више они који су некад били, како су се обогатили и богатством искварили, како одбијају да дају цару царско, а богу божје, како неће ни да чују за цара и његову бродарину. Кажу му и то да се и сам поодавно спремао да иде цару у Стамбол да му се пожали и да му све исприповеда, али није смео да остави сам брод. Сад, кад је већ ту и царев човек, и он би да иде пред цара.

ПОБЕДА

А онда пре него што ће се навести на воду, уведе доглавника у богомољу да се помоли богу, а кад овај поче да клања, Даба и њега за тур, па у вир, а он у свет, без трага.

Оде тако Даба, али остаде прича да се зна како је све то било, и остаде место на Колубари где се све то догодило, а које се и сад зове **ДАБИН БРОД**.

Б Е Г А Љ И Ц А

Онде где је сад село Бегалица, некад је било друго село.

Кад је Проклета Јерина градила Смедерево, одреди и то село у аргатлук. Сељаци су годинама кулучили, без паре и динара, па кад им дојади, оставе и куће и имања и пребегну преко Дунава, у Банат, а село запусте.

Јерина прокуне ово село страшном клетвом: да се више никад не обнови под својим именом. И још дода да они који покушају да се населе на том пустом селишту, седамдесет и седам пута посеју пшеницу, па да је увек оставе непожњевену и побегну.

Кад су Турци заузели Србију и земљу изделили на агалуке, ово пусто селиште припаде султану, а султан нареди смедеревском паши да га што пре насели.

Али, селиште се не даде населити: с јесени насељено и засејано, идуће године већ беше пусто.

Љут султан, једном на дивану, укори смедеревског пашу због небриге према царској земљи. Паша се на сва уста правдао:

— Аман, царе, не беди ме! Шта све нисам чинио, па ништа! Не да Проклета Јерина! Покушавао сам и да скинем клетву, па сам на своју руку и душу, одобрио да раја обнови три манастира у околини, која смо раније порушили. Наредио сам, за узврат, игуманима тих манастира, да сва тројица у исто време читају молитве за скидање клетве, али се игуманима завезаше језици, и од тада само ћу-те, ни амин не могу да кажу!

Да би се додворио султану, а напакостио свом супарнику, смедеревском паши, јави се београдски паша:

— Светли царе, ја сам спреман да обновим то село, ту твоју бегалицу. Доселићу на пусто селиште своје најбоље, највредније и најверније село из Метохије, а и сам ћу се, са целим харемом, тамо преселити за неко време, док се село не устали.

Султан похвали љубав свога наше, а паша како рече, тако и учини.

Вредни сељаци, чим добоше из Метохије, узиратише њиве, а паша им из својих амбара даде семе на поклон, па седе на чардак да сеири и гледа како марљиво сеју и влаче. Потом посла гласника у Цариград да јави цару да је пусто селиште бегалица насељено и пшеницом засејано, па мирно леже да спава и сања како ће се цар обрадовати и чиме ће га све наградити.

Пред зору стиже са Дунава гласник на коњу и повика:

— Еј, паша, побеже раја са бегалице и однесе пшеницу!

— Какву пшеницу?! — оте се паши крик са чардака.

— Веле: дао си им семе да посеју, а они посејали земљу у земљу, па побегли!

— Тешко мени, јекну паша. Шта ће ми рећи цар?! Зар је то моје најбоље и најверније село?

И тако пробоше седамдесет и седам година сталног насељавања и сталног бежања преко Дунава, док се најзад не утврди село на пустом селишту, под именом које му дадоше Турци — БЕГАЉИЦА.

БЕГАЉИЦА